

3. Wstęp od autorów pakietu edukacyjnego do kl. II

Drodzy Katecheci!

Pakiet do nauczania religii w klasie II szkoły podstawowej powstał zgodnie z programem „Zaproszeni na ucztę z Panem Jezusem”*, wprowadzającym dzieci klas I-IV szkoły podstawowej w przeżywanie sakramentów pokuty i pojednania oraz Eucharystii.

Ponieważ w klasie II program koncentruje się wokół Osoby Syna Bożego – Jezusa Chrystusa, który stał się człowiekiem, objawia nam miłość Boga i zaprasza do przyjaźni z Nim, nasz pakiet do nauki religii w klasie drugiej zatytułowaliśmy – „To jest mój Syn umiłowany” (Mt 3, 17; Mt 17, 5; Mk 9, 7). Po chrzcie Jezusa otworzyły się niebiosa, Duch Święty zstąpił na Niego, a głos z nieba oznajmił: „Ten jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie”. Wydarzenie to pokazuje działanie całej Trójcy Świętej. W czasie chrztu w Jordanie, Pan Jezus został namaszczoney przez Ducha Świętego, tym samym Bóg Ojciec objawił ludzkości, kim jest Jezus z Nazaretu. W rzece Jordan rozpoczęło się posłannictwo Syna Bożego jako Mesjasza – Zbawiciela świata. Syn Boży objawia pokorę i miłość Boga, wchodzi we wspólnotę z ludźmi, przyjmuje na siebie nasze grzechy, ogałaca się.

Trójca Święta zapoczątkowuje nasze życie duchowe. Jest z nami w czasie sakramentu chrztu. Bóg Ojciec wypowiada podobne słowa, zapewnia, że stajemy się Jego umiłowanym dzieckiem, Jezus zaprasza nas do relacji przyjaźni, a Duch Święty napełnia Bożą miłością.

Dlatego też na lekcjach religii uczeń klasy II pozna życie Pana Jezusa, Jego misję, nauczanie, dowie się, jakie jest Jego królestwo i jak może je z Nim budować dzięki Duchowi Świętemu, który jako dar dla wierzących, daje mądrość i siłę do wypełnienia tego zadania. Prawdy te uczeń może poznać i przeżywać w ciągu całego roku liturgicznego.

Wydarzenia roku liturgicznego pomogą dziecku lepiej poznać Chrystusa i umocnią przyjaźń z Nim. Dzieje się to szczególnie poprzez uczestnictwo w sakramentach. Dlatego na lekcjach religii chcemy też pomóc odkryć siłę i znaczenie sakramentów, aby wzrastało w uczniach coraz większe pragnienie przygotowania się do

* *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*, Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, Częstochowa 2018, s. 28-40.

spotykania się z Panem Jezusem w sakramentach pokuty i pojednania oraz Eucharystii.

Na tym etapie rozwoju dziecka, przeżywanie tajemnic wiary jest możliwe dzięki aktywności, obecności i pomocy rodziców, dalszej rodziny, społeczności szkolnej i członków Kościoła.

Do nauczania religii w klasie II proponujemy zestaw pomocy, który składa się z: Podręcznika dla ucznia, *Domownika* – dodatku dla rodzin, oraz Poradnika metodycznego. Zachęcamy do korzystania ze strony internetowej Wydawnictwa Katechetycznego sp. z o.o., na której znajdują się materiały przeznaczone do wykorzystania na lekcjach religii.

Podręcznik ucznia, który jest skierowany do dziecka, ma być narzędziem do pracy i odpowiedzią na jego naturalną aktywność i możliwości rozwojowe. Każda katecheza zawiera zwięzły tekst doktrynalny – przekaz podstawowej treści lekcji, będący wyrazem faktu, że Prawda Objawiona, jedyna i niezmienna, jest skierowana do każdego człowieka. Jednak drugoklasista to osoba nieautonomiczna i zależna od dorosłych. Aby zadać pytania, zauważyć rzeczywistość nadprzyrodzoną, poznać i rozumieć znaki i symbole, przez które wyrażana jest wiara i budowana relacja z Panem Jezusem, uczeń potrzebuje pomocy katechety, rodziców oraz duszpasterzy.

Podręcznik ucznia zawiera więc odniesienia do realnego życia dzieci (podkreśla to także szata graficzna oparta na połączeniu rysunków i zdjęć), odpowiednie do tematów cytaty biblijne, zwięzłą część wyjaśniającą (doktrynalną), zadania i polecenia do wykonania na lekcji, zawarte w głównej części książki oraz w *Kartach pracy* znajdujących się w drugiej części każdego z dwóch zeszytów podręcznika. Konstruując poszczególne zagadnienia, odwoływaliśmy się do typowych aktywności małych dzieci i ich umiejętności plastycznych, recytatorskich i muzycznych*. Umieszczone przy każdej lekcji różnorodne zadania do wykonania przez ucznia są dostosowane do jego możliwości rozwojowych, a opierają się na takich czynnościach, jak: kolorowanie, rysowanie, pisanie, uzupełnianie, powtarzanie, naklejanie, zgadywanie, śpiewanie, inscenizowanie itp. Stwarza to możliwość dobrej organizacji pracy na lekcji.

* *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*, Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, Częstochowa 2018, s. 39-40.

Większość wymienionych wyżej elementów lekcji oznaczonych jest w podręczniku odpowiednimi piktogramami (ikonkami):

Znaczenie ikonек zastosowanych w podręczniku:

– fragment z Pisma Świętego

– modlitwa

– śpiew

– piosenka do pobrania jako plik mp3

– zadanie z *Domownika* do wykonania w rodzinie

– rozmowa, czytanie, opowiadanie

– myślenie, rozwiązywanie łamigłówek

– rysowanie, kolorowanie

– pisanie

– wycinanie, wklejanie, składanie

– rok liturgiczny

Dodatkowo w podręczniku znajdują się:

- krótki tekst doktrynalny przeznaczony do przeczytania samodzielnie lub przez katechetę oraz opowiedzenia i wyjaśnienia dziecku przez osobę dorosłą (rodzica, katechetę);

- ilustracje i zdjęcia, które przekazują treść danej lekcji albo umożliwiają zainicjowanie rozmowy, dając możliwość wyjścia od świata realnego, bliskiego dziecku;

- *Karta pracy* dołączona do każdej katechezy zawartej w części podręcznikowej, ubogacająca materiał lekcji o jedno, dwa lub trzy dodatkowe zadania (do odnalezienia w drugiej części zeszytu)

podręcznika); w *Karcie pracy* znajduje się także pasek do wycięcia i zabrania do domu, zawierający polecenie z *Domownika** do wykonania z rodziną.

Znając realia szkoły, bierzemy pod uwagę, że podręczniki na ogół nie są zabierane do domów, dlatego przygotowaliśmy specjalny dodatek dla rodzin – *Domownik*, zawierający listy, pytania i zadania do przemyślenia i wykonania, przedyskutowania i przeżycia w rodzinie razem z dzieckiem. Każda lekcja w Podręczniku ucznia jest uzupełniana częścią zawartą w *Domowniku*, umożliwiającą wspólne, rodzinne szukanie religijnego wymiaru codzienności i uwrażliwiająca rodzinę na konieczność łączenia życia z wiarą. Chcemy pobudzić aktywność rodziców, którzy będąc głosicielami i świadkami Bożej prawdy, pomogą dziecku otwierać się na rzeczywistość nadprzyrodzoną, wesprą w osobistym przeżywaniu wiary, w odnajdywaniu religijnego wymiaru codzienności i poczucia dumy z dziecięctwa Bożego zapoczątkowanego od sakramentu chrztu. Liczymy na to, że rodziny odpowiedzą Panu Bogu modlitwą i życiem, integrując naturalne zachowania i postawy z głoszonymi przez Słowo Boże, a wymagającymi pracy nad sobą.

Gorąco zachęcamy Katechetów do podjęcia wysiłku mobilizowania rodziców, do towarzyszenia dziecku w poznawaniu i przeżywaniu wiary. Przygotowaliśmy dla nich *Domownik*, aby dać im podłoże i wsparcie, dzięki którym mogą pewniej wskazywać dziecku kierunek poszukiwania śladów Pana Boga w otaczającym świecie, poznawania Jezusa, przeżywania prawd wiary i wydarzeń z życia Jezusa w ciągu roku liturgicznego.

Niezwykle ważne jest, by rodzice motywowani wiarą, tak postępowali i budowali dobre relacje w rodzinie i wśród innych osób, aby być przykładem dla dzieci. Realizacja celów nauki religii na tym etapie rozwoju dzieci wydaje się prawie niemożliwa bez udziału dorosłych i współpracy środowisk odpowiedzialnych za wychowanie dzieci. Prosimy więc katechetów o przypomnienie o tym rodzicom uczniów i systematyczne zachęcanie ich do towarzyszenia dziecku

* Zawartość *Domownika* obejmuje: listy do każdego tematu, pytania i dodatkowe zadania przeznaczone do wykonania w rodzinie; fragment rytuału rodzinnego – Wigilia i Wielkanoc w rodzinie; kalendarz podstawowych uroczystości, świąt i wspomnień z życia Kościoła i Ojczyzny.

w nauce religii oraz podejmowania zadań, problemów wskazujących w *Domowniku*.

Katechetę wspiera w pracy Poradnik metodyczny. Redagując poradnik, staraliśmy się przede wszystkim odczytać i oddać intencje zawarte w programie. A ten, jak się zdaje, oparty został na trzech fundamentalnych założeniach:

- po pierwsze, centrum katechezy jest Chrystus, obecny i działający w Kościele, zwłaszcza w sakramentach świętych, w tym także przez Chrztost Świąty, przyjęty już przez dzieci, a włączający do rodziny Bożej i Kościoła (wymiar chrystocentryczny i eklezjalny),
- po drugie, spotkanie z Panem Jezusem w znakach jest możliwe i owocne jeśli prowadzi się do Niego, czerpiąc nieustannie ze źródła Objawienia (wymiar biblijny),
- po trzecie, trzeba doprowadzić do tego, aby spotkanie z Chrystusem na lekcjach religii oraz na Mszy Świątej miało wpływ na całe życie katechizowanych (wymiar egzystencjalny).

Jest wielka potrzeba, aby realizacja katechezy opierała się na tych fundamentalnych założeniach, po to, by budziła świadomość dziecięctwa Bożego, zapoznawała z Jezusem Chrystusem – umiłowanym Synem Boga Ojca, uzdalniała do dziękczynienia i wielbienia Pana Boga w przeżywanych tajemnicach roku liturgicznego, a także uczyła łączenia życia z wiarą i doprowadzała do integracji naturalnych zachowań i postaw ludzkich z tymi, które wynikają z wiary i z radości w jej przeżywaniu.

Prezentowany Poradnik metodyczny zawiera propozycje realizacji katechez, nie zaś pełne konspekty lekcji. Najistotniejsze wydaje się sformułowanie spodziewanych efektów nauczania, wychowania i inicjacji. Zachęcamy tym samym katechetów do własnego twórczego myślenia oraz poszukiwania sposobów osiągnięcia zamierzonych efektów. Trudno sobie wyobrazić katechezę najmłodszych bez muzyki, śpiewu i zabawy, dlatego zachęcamy do korzystania z piosenek religijnych umieszczonych w zakładce „Bezpłatne materiały” na stronie Wydawnictwa Katechetycznego.

Każda lekcja w podręczniku jest połączona z odpowiednią kartą pracy w drugiej części podręcznika i z fragmentem *Domownika*.

Przy opisie propozycji realizacji danej lekcji proponujemy opowiadania, bajki i historyjki wprowadzające, ilustrujące albo umożliwiające podsumowanie konkretnej jednostki. Nierzadko są one proponowane przy poszczególnych lekcjach, ale też znajdują się w ostatniej części poradnika do samodzielnego doboru przez katechetów. Mogą one być odwzorowaniem pewnych prawd i postaw ogólnoludzkich, które są punktem wyjścia do przyjęcia prawd wiary i kształcenia postaw religijnych. Te ostatnie, bez fundamentu ludzkiej natury, zawisłyby niejako w próżni i mogłyby być oderwane od rzeczywistości, w której żyje dziecko. Obecność opowiadań wśród środków dydaktycznych wykorzystywanych na katechezie może być pomostem między światem zabawy a światem wiedzy. Zadaniem katechetów, ale także innych nauczycieli, jest pomoc uczniowi w odpowiedzialnym odnalezieniu się w świecie osób (ludzkich i Boskich) oraz prawdziwych wartości.

Dodatkowo, w drugiej części poradnika metodycznego, znajdują się informacje bibliograficzne ułatwiające znalezienie dodatkowych opowiadań do wykorzystania na lekcji, a także opis metod dydaktycznych i propozycje zabaw.

Warto zauważyć, że niektóre tematy wymagają więcej niż jednej godziny lekcyjnej, by je w pełni zrealizować. Ponadto w osobistym planowaniu rozkładu materiału trzeba poświęcić czas na powtórzenie i utrwalenie wiadomości, zwłaszcza przy zakończeniu każdego z działów.

Wszyscy chcemy wzrastać, wzajemnie się ubogacając, dlatego zwracamy się do Katechetów o podzielenie się propozycjami realizacji lekcji, swoimi spostrzeżeniami na temat tego, co pomaga w realizowaniu celów nauczania i wychowania. Liczymy też na informacje zwrotne od rodziców (prosimy o to w ostatnim liście *Domownika*).

Na tej drodze służenia Bogu i ludziom przez dzieło nauczania, wychowania i wprowadzania w życie wiary życzymy wszystkim Nauczycielom religii Bożego błogosławieństwa i wiele radości!

Szczęść Boże!

Autorzy

Wspólne elementy propozycji realizacji poszczególnych tematów lekcji religii

Wszystkie lekcje proponujemy rozpoczynać odpowiednio dobraną modlitwą, aby uświadomić dzieciom obecność Pana Boga, Jego towarzyszenie i możliwość otrzymywania Jego pomocy.

W każdej lekcji proponujemy zapoznanie uczniów z fragmentem Pisma Świętego, który katecheta powinien czytać z księgi Biblii (nie zaś z podręcznika czy kartki).

Na początku lekcji, nawiązując do poprzedniej, zachęcamy uczniów do podzielenia się, jak pracowali w rodzinie nad zadaniami z *Domownika*.

W opisie przeprowadzanej katechezy nie zawsze wskazujemy konkretny moment pracy z podręcznikiem (jego użycie przyjmujemy za oczywistość), bowiem katecheta najlepiej może ocenić możliwości skupienia uwagi i pracy swych uczniów, wprowadzenia dodatkowych pomocy, środków do realizacji i zasadność ich użycia w odpowiednim czasie.

W Podręczniku i w *Kartach pracy* przypominamy o odniesieniach do *Domownika*. Liczymy na to, że katecheta będzie polecał dzieciom, w ramach pracy domowej, wspólne przeczytanie z rodziną listu zawartego w *Domowniku* do danej lekcji i wykonanie proponowanych zadań z *Domownika*. Na początku roku, jeśli się uda, podczas zebrania rodziców, katecheta powinien omówić, jak będzie przebiegać praca z Podręcznikiem i *Kartami pracy* (są w drugiej części każdego z dwóch zeszytów) oraz z *Domownikiem*, przeznaczonym do pracy i refleksji w domach. Dzięki zachęce ze strony nauczyciela religii i systematycznie zadawanym pracom domowym, poprzez odwołanie się do *Domownika*, liczymy, że znajdą się rodziny, które będą systematycznie towarzyszyły dziecku w nauce religii. Wybrane listy, pytania i polecenia zawarte w *Domowniku* nadają się też do wykorzystania w trakcie lekcji, według uznania nauczyciela oraz w katechezie parafialnej, w której w większym stopniu niż w szkole możemy i powinniśmy realizować funkcję inicjacji w tajemnice wiary.